

Nr. 62
31 mai 2021

Doamnei Zinaida GRECEANÎ,
Președinte al Parlamentului Republicii Moldova

Președinților fracțiunilor parlamentare

Copie: Domnului Aureliu CIOCOI
Prim-ministru Interimar al RM

Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică

Mult stimați Domni/Doamne,

Membrii Asociației Investitorilor Străini (FIA Moldova) Vă salută și Vă exprimă înaltele sale considerațiuni. Avem distinsa ocazie să Vă manifestăm recunoștința pentru efortul Dumneavoastră în dezvoltarea Republicii Moldova și asigurarea drepturilor și intereselor legitime ale tuturor cetățenilor.

În același timp, urmare a adoptării Legii nr. 54 din 09.04.2021 pentru modificarea și completarea Legii privind piața produselor petroliere nr. 461 din 30.07.2001, publicată în Monitorul Oficial nr. 117-121 din 14 mai 2021, valorile democrației sunt amenințate, iar însăși principiile fundamentale ale statului de drept sunt puse în pericol iminent.

Comaniile-membre FIA Moldova – reprezentanți ai industriei petroliere - solicită respectuos să analizați raționamentele expuse mai jos și să Vă asigurați de necesitatea unei intervenții urgente a Domniilor Voastre în forma sesizării Curții Constituționale, cu privire la controlul constituționalității Legii nr. 54 din 09.04.2021 pentru modificarea și completarea Legii privind piața produselor petroliere nr. 461 din 30.07.2001

Nota informativă la proiectul de lege nu corespunde prevederilor art. 30, alin. 1 la Legea privind actele normative.

Prin scrisoarea nr. 31-06-5420 din 26.06.2020, Guvernul a prezentat Biroului Permanent al Parlamentului avizul la proiectul de lege menționat supra, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 419 din 24 iunie 2020. Din conținutul avizului rezultă că "nota informativă necesită a fi întocmită în conformitate cu art. 30, alin. 1 din Legea cu privire la actele normative nr. 100/2017."

Conform 30, alin. 1 din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22.12.2017 (în continuare Legea nr. 100/2017): "Concomitent cu elaborarea proiectului actului normativ se întocmește nota informativă la proiect, conform modelului indicat în anexa nr.1, care va cuprinde cel puțin următoarele compartimente:

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;
- e) fundamentarea economico-financiară;
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare;
- g) avizarea și consultarea publică a proiectului;
- h) constatările expertizei anticorupție;

- i) constatările expertizei de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene;
- j) constatările expertizei juridice;
- k) constatările altor expertize.”

Urmare a analizei Proiectului de lege nr. 54 din 29.01.2020 pentru modificarea și completarea Legii privind piața produselor petroliere nr. 461 din 30.07.2001 (art. 4, 13), rezultă cu certitudine că autorul acestuia a omis includerea următoarelor compartimente în nota informativă:

- fundamentarea economico-financiară;
- modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare;
- avizarea și consultarea publică a proiectului;
- constatările expertizei anticorupție;
- constatările expertizei de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene;
- constatările expertizei juridice;
- constatările altor expertize.

În cazul respectării prevederii menționate și întocmirii fundamentării economico-financiare, autorul proiectului ar fi ajuns la concluzia că prin adoptarea acestuia este inevitabilă survenirea unor urmări foarte grave față de toți destinatarii normelor aprobate.

Menționăm suplimentar faptul că Raportul de expertiză anticorupție nr. ELO20/6330 din 18.02.2020 transmis Parlamentului prin Scrisoarea Centrului Național Anticorupție nr. 06/2-1112 din 18.02.2020, la fel, concluzionează asupra faptului că Nota informativă conține o argumentare superficială, nefiind efectuată o analiză consistentă a propunerilor din proiect, prin care s-ar identifica consecințele aplicării proiectului, „fie ele benefice sau din contra, prejudiciabile” (pag. 3 a Raportului de expertiză anticorupție), cu indicarea necesității suplínirii Notei informative cu argumente care ar susține necesitatea proiectului.

Fundamentarea economico-financiară la stabilirea prețurilor maxime de comercializare cu ridicata și cu amănuntul a produselor petroliere principale, calculate la 1 litru, separat pentru fiecare tip de produs și partidă importată, în comun cu stabilirea marjei comerciale specifice în baza rezultatelor din ultimii 5 ani precedenți, urmează să provoace următoarele consecințe concrete:

1. Stabilirea de către acționarii străini sau locali a operatorilor de pe piața produselor petroliere a lipsei de profit, ba chiar constatarea pierderilor financiare în urma stabilirii prețurilor maxime per partidă și a marjei comerciale va duce la diminuarea importului și vânzării cu ridicata și amănunt de produse petroliere, fapt comunicat în cadrul la a doua consultare publică organizată de ANRE privind elaborarea noii Metodologii de calculare și aplicare a prețurilor la produsele petroliere din 26.05.2021 (încălcarea art. 46 din Constituție – dreptul la proprietate privată și protecția acesteia și art. 127 din Constituție – Proprietatea). <https://www.privesc.eu/arhiva/94974/A-doua-consultare-publica-organizata-de-ANRE-privind-elaborarea-noii-Metodologii-de-calculare-si-aplicare-a-preturilor-la-produsele-petroliere>
2. Criza energetică fără precedent pe piața produselor petroliere datorate de insuficiența sau lipsa totală a produselor petroliere, care va afecta grav siguranța energetică a Republicii Moldova și întreaga economie a Republicii Moldova.
3. Denaturarea mediului concurențial pe piața internă a Republicii Moldova și așa grav afectat de acțiunile împotriva operatorilor pieței.
4. Reducerea volumelor de produse petroliere și a gazului lichefiat importate în Republica Moldova și vândute pe piața internă, fapt care va genera **reducerea considerabilă** a impozitelor și taxelor în bugetul public național sub forma TVA, accize, impozit pe venit, contribuțiile în fondul social și medical, etc.
5. Diminuarea importurilor/vânzării cu ridicata și cu amănuntul a produselor petroliere, fapt care va duce la **achitarea diminuată** a contribuțiilor menționate în bugetul public național.
6. Șomajul sau reducerea personalului din cadrul a aproximativ 720 de stații de alimentare cu combustibil din Republica Moldova, însoțit de neachitarea salariilor, impozitelor și

contribuțiilor obligatorii din acestea. (încălcarea art. 43 din Constituție – **Dreptul la muncă și la protecția muncii a angajaților benzinărilor**).

Prin survenirea consecințelor menționate mai sus se va arăta clar încălcarea crasă a prevederilor art. 126 din Constituția RM: "(1) Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă.

(2) Statul trebuie să asigure:

- a) reglementarea activității economice și administrarea proprietății publice ce-i aparține în condițiile legii;
- b) libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție;
- g) sporirea numărului de locuri de muncă, crearea condițiilor pentru creșterea calității vieții;
- h) inviolabilitatea investițiilor persoanelor fizice și juridice, inclusiv străine."

Lipsa impactului de reglementare conform avizului Direcției Generale Juridice a Parlamentului

Potrivit pct. 4 din scrisoarea Direcției Generale Juridice a Parlamentului nr. 4 din 13 februarie 2020 rezultă că nu a fost prezentată analiza impactului de reglementare asupra activității de întreprinzător, prevăzute la art. 2, 25, 40 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Raportul de expertiză anticorupție nr. ELO20/6330 din 18.02.2020 transmis Parlamentului prin Scrisoarea Centrului Național Anticorupție nr. 06/2-1112 din 18.02.2020 la fel, atrage atenția asupra faptului că Nota informativă nu conține analiza impactului de reglementare, „în pofida faptului că prevederile proiectului de lege vizează activitatea de întreprinzător a persoanelor din domeniul comercializării produselor petroliere” (pag. 4 a Raportului de expertiză anticorupție).

Obiecția menționată nu a fost înlăturată nici ulterior, fapt confirmat prin lipsa mențiunilor despre aceasta în Raportul Comisiei economie, buget și finanțe CEB-06 nr. 62 din 26.02.2021 și în Raportul Comisiei economie, buget și finanțe CEB-06 nr. 137 din 08.04.2021.

Conform art. 25, alin. 2 din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22.12.2017: "Dacă proiectul prevede reglementări cu impact asupra activității de întreprinzător, în calitate de studiu de cercetare se realizează doar analiza impactului de reglementare, efectuată în modul stabilit de legislație."

Anexa nr. 1 din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22.12.2017, la fel, prevede la p.2, alin.(3): „În cazul proiectelor actelor normative ce reglementează activitatea de întreprinzător, suplimentar se descriu concluziile și propunerile înaintate în cadrul studiilor de cercetare, precum și rezultatele analizei ex ante sau ale analizei impactului de reglementare. Se prezintă argumentarea, în baza evaluării beneficiilor, a necesității adoptării actului normativ și, după caz, analiza de impact al acestuia asupra activității de întreprinzător, inclusiv prin prisma respectării drepturilor și intereselor întreprinzătorilor și ale statului."

Conform art. 40 din Legea 100/2017: "Proiectul actului normativ este prezentat autorității publice cu competență de adoptare, aprobare sau emitere împreună cu dosarul de însoțire, care conține:

- a) nota informativă;
- b) după caz, raportul de analiză ex ante sau analiza impactului de reglementare;"

Conform art. 13 din Legea cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător nr. 235-XVI din 20.07.2006:

"(1) Analiza impactului de reglementare reprezintă argumentarea, în baza evaluării costurilor și beneficiilor, necesității adoptării actului normativ și analiza de impact al acestuia asupra activității de întreprinzător, inclusiv asigurarea respectării drepturilor și intereselor întreprinzătorilor și ale statului, precum și corespunderea actului scopurilor politicii de reglementare și principiilor prezentei legi.

(2) Actul de analiză a impactului de reglementare este parte integrantă a notei informative a proiectului de act normativ."

Astfel, venim cu următoarele argumente ce ar demonstra lipsa clară a beneficiilor oricărui subiect implicat (stat, operatori, consumatori), lezarea drepturilor operatorilor de pe piața produselor petroliere și iminența diminuării importurilor și vânzării de produse petroliere.

I. Legea 54 nu include toți factorii decisivi pentru formarea unui preț adecvat la produsele petroliere principale (în continuare "PPP") și gazul petrolier lichefiat (în continuare "GPL").

Legea contestată reintroduce, însă necorespunzător situației reale din piață, conceptul plafonării prețurilor pentru PPP și GPL. Adică, parțial prevederile cadrului legal aplicabil până la intrarea în vigoare a Legii 302/2018.

În contextul celor relatate în Lege, companiile petroliere țin să sublinieze că Legea nu reflectă toți factorii care în mod practic ar trebui să determine prețul de vânzare cu amănuntul a PPP și GPL. În mod concret, constatăm lipsa următoarelor reglementări esențiale:

(i) Prețurile maxime de comercializare cu amănuntul a PPP nu pot fi determinate separat pentru fiecare lot de produs importat, întrucât companiile petroliere vor fi nevoite să calculeze un preț maxim de fiecare dată când efectuează orice procedură de import al PPP, indiferent de cantitatea acesteia.

În practică, companiile petroliere principale efectuează pe lună cca o sută de intrări respective pentru fiecare tip de carburant în parte, adică cca 400 de intrări per total per lună, ceea ce este imposibil de implementat în practică.

Mai mult ca atât, metoda de evidență a stocurilor pentru fiecare lot separat, conform Legii 54, ar contravine atât standardului național contabil, cât și al celui internațional (pentru companiile care țin evidența contabilă și întocmesc situații financiare conform SIRF) "Stocuri", întrucât potrivit standardelor nominalizate, evidența stocurilor de PPP și GPL se efectuează conform metodei costului mediu ponderat, și nu pe loturi distincte.

Consecințe: În caz de implementare, companiile petroliere vor fi nevoite să nu poată implementa o asemenea metodologie, să nu mai respecte standardele naționale de Contabilitate "Stocuri" întrucât potrivit standardului nominalizat evidența stocurilor de PPP și GPL se efectuează conform metodei costului mediu ponderat, și nu pe loturi distincte.

Consecințe: În caz de implementare, companiile petroliere vor fi nevoite să nu poată implementa o asemenea metodologie, să nu mai respecte standardele naționale de Contabilitate "Stocuri", să își diminueze activitatea în Republica Moldova. În ceea ce ține de importul PPP (în general), odată ce Metodologia va fi aplicată conform Legii 54/2021, importul PPP va scădea considerabil, punând siguranța petrolieră a Republicii Moldova în pericol de insuficiență a PPP.

(ii) Formarea prețurilor de către agenții economici: conform Legii 54/2021, în mod practic, prețurile vor fi stabilite de către agenții economici, pe baza Normelor generale de calcul și aplicare a produselor petroliere principale. Aici intervin mai multe aspecte operaționale:

- **Conform Legii 54/2021, ANRE nu va avea dreptul să dispună prețuri plafonate maxime** pentru produsele petroliere la nivel de industrie, deoarece fiecare companie petrolieră își va calcula independent și prețurile maxime pe baza Normelor din Anexa 2.
- Nu se menționează cum exact se vor implementa aceste Norme (ținând cont de multitudinea de factori restrictivi) și cât de des vor avea loc schimbările de prețuri, astfel încât să se respecte prevederile din Articolul 4 "Formarea prețurilor la produsele petroliere".
- Companiile petroliere ce nu sunt importatori nu vor putea aplica Normele generale de calcul și aplicare a prețurilor pentru produsele comercializate din Anexa 2, deoarece în relațiile comerciale cu importatorii, aceste companii nu se folosesc de cotațiile Platts, ci un preț final la comercializarea cu ridicata.
- Multe companii petroliere mici din piață nu au acces la informația despre cotațiile Platts, costul pentru primirea raportului zilnic fiind unul enorm, ce va impacta negativ situația financiară a respectivelor companii.
- În Lege, sunt mai multe descrieri eronate a componentelor din formula de calcul a prețurilor, ce nu pot fi implementate și trebuie schimbate (ex: la CV lei/USD, la densitate litri/tona)

(iii) Legea, la Articolul 4, stabilește ca și Norme generale de calcul și aplicare a prețului la GPL cotațiile Platts, cotație ce nu este relevantă pentru GPL și se aplică în realitate doar la produsele petroliere. Pentru GPL, în general se folosește o altă modalitate de stabilire a prețurilor, ce ia în considerare cotații relevante, ca și exemplul Argus DAF Ukraine (hotarul de est al Ucrainei) sau Argus RBS (România, Bulgaria, Serbia).

Mai mult decât atât, în perioada aprilie – septembrie a fiecărui an, se constată deficit a gazului lichefiat, astfel pentru asigurarea cantităților necesare în RM, acest produs se achiziționează din Federația Rusă, care vinde gazul lichefiat la prețuri fixe, neutilizând cotațiile.

(iv) Marja comercială (în continuare "MC") conform Legii trebuie concretizată. Or, Legea prevede că MC include cheltuieli de transportare și asigurare până la teritoriul Republicii Moldova (inclusiv marja rafinării), cheltuieli de manipulare și depozitare, alte cheltuieli aferente vânzării cu amănuntul, precum și profitul.

Consecințe: În cazul în care marja comercială specifică nu acoperă costurile companiilor petroliere, acestea vor fi nevoite să suporte pierderi financiare considerabile, întrucât o parte din cheltuielile suportate în prezent de către companiile petroliere la comercializarea cu amănuntul a PPP și a GPL vor rămâne neacoperite de marja comercială specifică stabilită.

Reintroducerea marjei comerciale specifice va genera dificultăți în acumularea fondurilor pentru efectuarea investițiilor pentru menținerea stațiilor de alimentare cu combustibil și bazelor petroliere în starea tehnică convenită și sporește riscul de nerecuperare a investițiilor efectuate de către investitorii străini și deci va prejudicia direct activitatea lor în Republica Moldova, încălcând tratatele de promovare și protejare a investițiilor străine, semnate între Guvernul RM și Guvernele altor țări.

Totodată, trebuie de menționat faptul că atât cotațiile la țiței, cât și cotațiile Platts la produse petroliere pe piețele internaționale sunt influențate de mai mulți factori și au o tendință caracteristică de a crește lent cu scădere ulterioară bruscă. Astfel, datele statistice arată că pentru perioada 1 iunie 2016 – 1 iulie 2018 prețurile la produsele petroliere afișate la benzinării, publicate la fiecare 2 săptămâni de ANRE, au fost majorate de 64 de ori și micșorate de 45 de ori. De reamintit faptul că în anul 2018, când prețurile la produsele petroliere și gazul lichefiat au început să crească, Ministerul Economiei și Infrastructurii a atacat în judecată deciziile Agenției Naționale de Reglementare în Energetică și a „înghețat” pentru o perioadă de 9 luni prețurile de comercializare, astfel lăsând companiile petroliere sub pragul de rentabilitate.

Atragem atenția și asupra faptului că marja comercială specifică calculată în 2016 nu conține rezerve de investire și profitabilitate, fapt care nu va permite efectuarea investițiilor capitale și celor necesare pentru menținerea activelor existente în stare corespunzătoare, precum și va afecta negativ posibilitatea întreprinderilor de a păstra stocurile de rezervă pentru asigurarea securității energetice a RM.

(v) Legea nu menționează includerea altor indicatori economici ce au o influență majoră asupra prețului de comercializare cu amănuntul a PPP și care, în opinia companiilor petroliere, trebuie a fi incluși în MC în momentul stabilirii metodologiei de către ANRE, și anume:

- reduceri comerciale oferite cumpărătorilor de PPP (inclusiv instituțiilor și întreprinderilor de stat în cadrul procedurilor de achiziții publice – bani publici, care, în ultima instanță, sunt economisiți din contul companiilor petroliere);
- prețul stocurilor de PPP păstrat în depozitele petroliere;
- închiderea periodică a rafinăriilor furnizoare de PPP;
- creșterea anuală a salariilor și fondurilor de asigurări medicale și sociale de stat (astfel, formarea MC în baza fondurilor de salarizare din anul precedent la stabilirea MC pentru anul curent ar fi economic inechitabilă);
- problema monopolizării pieței de prestare a serviciilor privind inspectarea PPP;
- datorii;
- problema majorării periodice a taxelor locale, conform legislației aplicate.

Consecințe: Pierderile financiare ale companiilor petroliere vor genera creșterea ratei de șomaj (în special în raioanele vulnerabile din această țară); reducerea încasărilor în bugetele de stat și locale, etc.

(vi) Legea nu include nici o reglementare în privința aplicării Legii 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, întrucât potrivit art. 29 (3) din legea nominalizată, toți importatorii de PPP sunt obligați să achiziționeze, anual, de la producătorii locali și/sau din import, în funcție de opțiunea optimă din punct de vedere al costurilor, cantitățile de biocarburanți care urmează să fie utilizați în amestecul produselor petroliere principale, necesare pentru a respecta cotele minime anuale de biocarburanți, stabilite de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică.

(vii) Legea contestată nu include nici o reglementare în privința aplicării HG 587/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind controlul emisiilor de compuși organici volatili rezultați din depozitarea și din distribuția benzinei de la terminale la stațiile de alimentare cu produse petroliere, implementarea căreia presupune cheltuieli suplimentare considerabile pentru companiile petroliere.

(viii) Legea propune folosirea unor rate de multiplicare pentru unele tipuri de produse petroliere cu un conținut de sulf care depășește limitele admisibile de introducere în Republica Moldova.

Astfel, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 1116 din 22.08.2002, pct. 23 și Anexei nr.3 al Regulamentului cu privire la depozitarea și comercializarea cu ridicata prin sistem automatizat a produselor petroliere identificate: "Se admite introducerea pe piață a benzinei și motorinei care corespund specificațiilor tehnice de conținut de sulf maxim 10,0 mg/kg sau 10 ppm (parts per million). Este important de menționat că reglementarea tehnică națională transpune prevederile art. 2, pct. 1 și pct. 2, art. 3, 4, 7, și 8, anexa _II din Directiva 98/70/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13.10.1998 privind calitatea benzinei și a motorinei și de modificare a Directivei 93/12/CE a Consiliului, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene L350 din 28.10.1998.

(ix) Legea nu conține vreun coeficient (rată) de multiplicare pentru produsul diesel calitate premium diferit versus cel de bază (motorina $\leq$ 10 ppm), respectiv coeficient eronat pentru benzina calitate premium.

Produsele petroliere premium benzine și motorine, de calitate superioară, aditivate sau trecute printr-un proces adițional de mixare, nu vor fi luate în considerare la aplicabilitatea prezentei norme de calcul a prețului. Argumentele pentru exceptarea de la metoda de stabilire a prețului menționat constau în:

- Calitatea net superioară determinată prin indicatori diferiți și procese de producere diferite.
- Produsele sunt trecute printr-un proces adițional de aditivare, aditiv dezvoltat și creat de către companiile petroliere pentru a îmbunătăți performanțele produselor.
- Nu sunt considerate produse de bază de strictă necesitate pentru economia țării și pentru populație, reprezentând circa 10% din vânzările totale ale produselor petroliere.
- Costurile de achiziție direct de la rafinărie mult mai scumpe.

a) pentru motorine de calitate tip Euro-5 (cu un procent de filtrabilitate mai mare, de asemenea aditivată, conform SM EN 590), producerea căreia prevede costuri mai ridicate decât pentru motorine listate în p.3 din Legea contestată.

Cu titlu subsidiar, ținem să menționăm că potrivit HG 1116/2002 și 476/2002, motorine >10ppm, și benzine >10ppm, indicate în Lege, nu sunt eligibile introducerii pe teritoriul Republicii Moldova, întrucât nu corespund standardelor SM EN 228 și SM EN 590, aplicabile la certificarea obligatorie a calității PPP.

Consecințe: În cazul omiterii acestui coeficient, motorinei de calitate tip Euro-5, îi va fi aplicat coeficientul de multiplicare 1, conform Legii contestate. Astfel, companiile petroliere vor fi puse într-un dezavantaj economic, fiind nevoite să vândă un produs mai scump la un preț redus. Prin urmare, companiile petroliere vor fi nevoite să se abțină de la comercializarea motorinei respective, ceea ce într-un final va putea duce la dispariția acestui tip de PPP de pe piața Republicii Moldova.

(b) Rata de multiplicare de 1.03 pentru benzine cu cifra octanică de minimum 98 nu este una fezabilă, întrucât costurile de achiziție a acestora depășesc semnificativ coeficientul 1.03 propus conform Legii. Altfel, companiile petroliere vor fi nevoite să se abțină de la comercializarea benzinei respective.

(x) afectarea intereselor entităților care nu importă produse petroliere și care nu au acces la cotațiile Platts.

Legea nu prevede modalitatea de stabilire a prețurilor de către comercianții care nu efectuează importuri și care nu au posibilitatea de a achiziționa serviciile informaționale Platts. Numărul acestora constituie la moment 84 de unități, în posesia cărora se află 306 din aproximativ 720 stații de alimentare în toată țara.

(xi) Importul și vânzarea gazului lichefiat.

În formula de calcul inclusă în legea contestată, indicele PL reprezintă valoarea medie a cotațiilor medii Platts FOB Med (Italy) pentru 14 zile anterioare zilei efectuării importului, \$/tonă.

Cotația Platts FOB Med (Italy), utilizată în legea contestată nu poate fi aplicată dat fiind faptul că nici un importator din RM nu achiziționează gaze lichefiate (GPL) la prețuri care fac referire la această cotație. Cotația Platts FOB Med (Italy) este aplicabilă procurărilor care au loc doar pentru benzină și motorină. Însă cele mai mari importuri de GPL se efectuează din Federația Rusă, Kazahstan și România, respectiv cotațiile care ar putea fi relevante pentru stabilirea prețului pentru GPL sunt Argus DAF Ukraine (hotarul de est al Ucrainei) și Argus RBS (România, Bulgaria, Serbia), LPG Gaswire și Argus Black Sea.

Mai mult decât atât, în perioada aprilie - septembrie a fiecărui an se constată deficit a gazului lichefiat, astfel pentru asigurarea cantităților necesare în RM, acest produs se achiziționează din Federația Rusă, care vinde gazul lichefiat la prețuri fixe, neutilizând cotațiile.

Astfel, pot fi situații când prețul de achiziție a gazului lichefiat poate depăși semnificativ valoarea oricărei cotații. În asemenea condiții importul acestui produs și comercializarea lui ulterioară cu amănuntul pe piața RM devine ineficientă care poate să aducă la deficit a gazului lichefiat în RM.

De asemenea, utilizarea valorii medii a cotațiilor medii Platts FOB Med (Italy) pentru 14 zile anterioare zilei efectuării importului este imposibilă. Aceasta deoarece procedura de import este un proces de lungă durată, care începe cu 2-3 luni înainte de livrarea propriu-zisă.

Renunțarea la livrarea implică aplicarea față de importator a unei penalități de aproximativ 25% din valoarea contractului.

Stațiile de alimentare cu gaz lichefiat sunt obiecte industriale periculoase care nu pot fi închise ca un magazin alimentar, ci necesită conservarea costisitoare astfel încât nu este posibilă vânzarea cu intermitențe a gazului lichefiat urmare a renunțării la anumite partide de marfă scumpe, formate în baza unor cotații aplicabile în cu totul altă regiune a globului decât cea din care va avea loc livrarea.

II. Încadrarea Legii în cadrul legal existent. Lipsa previzibilității și transparenței decizionale.

Potrivit Art.3 (4) Legea 183/2012, pentru sectoarele economice în care concurența este restrânsă (nu este cazul) sau nu există (nu este cazul), precum și în împrejurări excepționale (cum ar fi: situațiile de criză, dezechilibrul major dintre cerere și ofertă) (nu este cazul), Guvernul este în drept să dispună și/sau să aplice măsuri cu caracter temporar pentru a împiedica sau chiar pentru a bloca creșterea excesivă a prețurilor. Aceste măsuri sunt adoptate prin hotărâre de Guvern pe o perioadă de 6 luni, care poate fi prelungită succesiv pentru perioade de cel mult 3 luni, atâta timp cât persistă împrejurările care au justificat hotărârea Guvernului.

Astfel, conchidem că pentru adoptarea Legii nu există premise, iar adoptarea acesteia intră în contradicție cu cadrul legal existent.

Totodată, având aspirația de aderare la Uniunea Europeană, RM a ratificat Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană („Acord”) prin care (art. 346) se asumă să implementeze în legislația locală cele mai bune practici europene și să respecte prevederile acestui Acord. Adicional dorim să menționăm

faptul că în nici o țară din Uniunea Europeană (cu excepția Croației, care a implementat și ulterior a anulat plafonarea prețurilor la produsele petroliere) nu sunt implementate prevederi legislative care introduc prețurile plafon la comercializarea produselor petroliere și a gazului lichefiat, acesta determinându-se doar prin cerere și ofertă.

De asemenea, în contextul Legii, companiile petroliere denotă faptul că în Republica Moldova cadrul legal în cauză este supus unor modificări similare frecvente. Astfel, spre exemplu, din anul 2008, metodologia formării și aplicării prețurilor la PPP (în continuare "Metodologia") a fost modificată de 3 ori (!). Și, de fiecare dată, mecanismul transpus prin intermediul modificărilor se constată a fi defectuos.

Mai mult, aplicarea Legii 54/2021, contrar prevederilor Legii 235/2006, pune la îndoială competența atât a forului legislativ, cât și a autorităților publice centrale și a organelor specializate din Republica Moldova în ceea ce privește sectorul produselor petroliere. Or, constatăm că adoptarea Proiectului a fost a 17-a modificare a Legii 461/2001 în doar 10 ani!

Prin Avizul Guvernului nu a fost acceptat proiectul de lege propus Parlamentului spre adoptare.

Conform Proiectului de lege nr. 54 din 29.01.2020 pentru modificarea și completarea Legii privind piața produselor petroliere nr.461 din 30.07.2001 (art.4, 13), inițiatorul, deputatul Alexandr Oleinic, a propus ca prețurile maxime de comercializare cu amănuntul a produselor petroliere principale să fie calculate la 1 litru, separat pentru fiecare tip de produs și partidă importată.

Potrivit art. 32, alin. 4 din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22.12.2017: "Proiectele actelor normative înaintate de Președintele Republicii Moldova, de deputații în Parlament și de Adunarea Populară a unității teritoriale autonome Găgăuzia se remit spre avizare Guvernului. Proiectele actelor normative elaborate de către deputații în Parlament se transmit spre avizare Guvernului în modul prevăzut de Regulamentul Parlamentului".

Prin scrisoarea nr. 31-06-5420 din 26.06.2020, Guvernul a prezentat Biroului Permanent al Parlamentului avizul la proiectul de lege menționat supra, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 419 din 24 iunie 2020.

Deși Avizul menționează susținerea *de principiu* a proiectului de lege, din conținutul Avizului rezultă propunerea Guvernului de modificare/completare a proiectului de lege, prin reîntoarcerea la mecanismul stabilit anterior prin Legea nr. 223//2015 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (așa numitul "pachet agricol"), care a fost aplicat în perioada anilor 2016-2018, reintroducând dreptul Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (ANRE) să stabilească prețurile plafon la fiecare 2 săptămâni.

Conform art. 131, alin. 4 din Constituția RM: "Orice propunere legislativă sau amendament care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern." Proiectul de lege atrage reducerea veniturilor bugetare prin reducerea considerabilă a impozitelor și taxelor în bugetul public național sub forma TVA, accize, impozit pe venit, contribuțiile în fondul social și medical, etc., după cum explicăm *supra*.

Astfel, se constată că avizul adoptat de Guvern nu se referă la propunerile concrete ale inițiatorului proiectului de lege, ci propune modificări care se referă la un cu totul alt mecanism, astfel încât avizul Guvernului la proiectul de lege adoptat este impertinent. Mai mult decât atât, Guvernul nu a acceptat propunerea de modificare care condiționează reducerea veniturilor bugetare, după cum a fost demonstrat supra cu ocazia dezbaterii fundamentării economico-financiare și impactului de reglementare.

Mai mult, Raportul Comisiei economie, buget și finanțe din 08.04.2021 confirmă expres decizia Comisiei de „revenire la textul inițial” al proiectului de lege, „fără a ține cont de propunerile prezentate de către Guvernul RM”.

Pe cale de consecință, forul legislativ nu s-a asigurat cu obținerea acceptului Guvernului.

Principiul preeminenței dreptului, potrivit articolului 1 alin. (3) din Constituție, impune obligația respectării legii de către toți, inclusiv de instituțiile statului (a se vedea, mutatis mutandis, HCC nr. 22 din 16 iulie 2015, § 53). Totodată, potrivit articolului 6 din Constituție, puterile legislativă, executivă și judecătorească nu pot concura între ele, având sarcina de a-și exercita atribuțiile în limitele rigorilor impuse de Constituție, printr-o colaborare reciprocă pentru exercitarea puterii de stat (a se vedea HCC nr. 24 din 10 septembrie 2013, § 38; HCC nr. 25 din 29 octombrie 2019, § 43; HCC nr. 17 din 23 iunie 2020, § 92). Pentru a stabili dacă Parlamentul a respectat procedurile prevăzute de articolul 131 alin. (4) din Constituție, va trebui să constatăm dacă au fost îndeplinite următoarele condiții: (1) dacă propunerea legislativă sau amendamentul a avut sau nu ca efect majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau a împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare, și (2) dacă propunerea legislativă sau amendamentul adoptat de către Parlament a fost acceptat în prealabil de către Guvern (a se vedea HCC nr. 23 din 10 octombrie 2019, § 55).

Sub acest aspect, cu privire la prevederile Legii nr. 54/2021, nu a fost respectată procedura constituțională și legislativă de adoptare a acestei Legi. În special, legislativul a adoptat această Lege, care poate reduce veniturile bugetare, în lipsa avizului pozitiv al Guvernului, cu încălcarea articolului 131 alin. (4) din Constituție.

Atragem atenția că urmare a suspendării sau încetării importului, vânzărilor cu ridicata și amănuntul a produselor petroliere, bugetul național public va pierde zilnic circa **13 000 000 lei** sub forma TVA și accize neachitate de companiile petroliere.

Cu privire la respectarea celei de-a doua condiții, de reținut este că în cadrul procedurilor legislative cu impact bugetar, prevederile alineatului (4) din articolul 131 din Constituție stabilesc o dependență decizională directă a Parlamentului față de Guvern, în sensul în care existența acceptului prealabil al Guvernului în privința propunerilor legislative care implică reducerea veniturilor reprezintă o condiție imperativă, de la care legislativul nu poate deroga. Din norma constituțională se deduce în mod univoc faptul că acceptul Guvernului trebuie să precedă adoptarea proiectelor de legi cu impact bugetar în lectură finală. Nerespectarea acestei condiții constituie o încălcare a procedurii stabilite de Constituție în materie de legiferare în domeniul bugetar (a se vedea, mutatis mutandis, HCC nr. 2 din 28 ianuarie 2014, § 48 și 74; HCC nr. 11 din 25 martie 2014, § 62; HCC nr. 28 din 19 noiembrie 2020, §§ 38-39; HCC nr. 4 din 21 ianuarie 2021, § 70).

Cu titlu de argument în posibilitatea includerii reducerii sau în general neachitării taxelor și impozitelor în bugetul public la categoria "reducerea veniturilor bugetare", rezultate din aprobarea proiectului de lege, invocăm pct. 42 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 8 din 11.03.2021 privind controlul constituționalității Legii nr. 236 din 16 decembrie 2020 privind modificarea unor acte normative și a Legii nr. 240 din 16 decembrie 2020 pentru modificarea unor acte normative (activitatea farmaceutică): **"De asemenea, Curtea a reținut că comercializarea medicamentelor în unitățile mobile presupune achitarea unor impozite din veniturile obținute de la comercializarea medicamentelor, fapt care, în final, atrage majorarea sau reducerea veniturilor/cheltuielilor bugetare."**

În baza celor menționate supra, Curtea a notat că proiectul de lege nr. 312 din 9 iulie 2020 și amendamentele la acest proiect (Legea nr. 236 din 16 decembrie 2020) implică cheltuieli și/sau venituri bugetare, prin urmare, au un impact bugetar în sensul articolului 131 alin. (4) din Constituție.

Urmare a argumentelor invocate este absolut necesară prevenirea survenirii consecințelor nuanțate mai sus. Singura modalitate constă în sesizarea Curții Constituționale în scopul declarării neconstituționalității Legii nr. 54 din 09.04.2021 pentru modificarea și completarea Legii privind piața produselor petroliere nr. 461 din 30.07.2001.

Totodată, notăm faptul că Legea intră în vigoare la 14 iunie 2021 (peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial nr. 117-121 din 14 mai 2021). Astfel, este imperioasă sesizarea Curții Constituționale în scopul declarării neconstituționalității Legii nr. 54 din 09.04.2021 pentru modificarea și completarea Legii privind piața produselor petroliere nr.461 din 30.07.2001, cu suspendarea acțiunii acesteia, până la soluționarea în fond a cauzei. Potrivit art. 7/1, alin. 1 din Codul jurisdicției

constituționale: "Acțiunea actelor supuse controlului constituționalității, sesizate în modul corespunzător la Curtea Constituțională, care afectează sau se referă la domeniile stabilite la alin.(2) poate fi suspendată până la soluționarea în fond a cauzei cu emiterea unei decizii sau hotărâri definitive.

(2) Se poate dispune suspendarea acțiunii:

1) actelor care afectează sau se referă la următoarele domenii:

e) principiile fundamentale privind proprietatea;

g) securitatea economică sau financiară a statului;"

Având în vedere că aplicarea Legii nr. 54 din 09.04.2021, care urmează să intre în vigoare în scurt timp - la 14.06.2021, va condiționa o criză fără precedent pe piața produselor petroliere, afectând grav securitatea economică a țării, va duce la suspendarea sau încetarea importurilor, va reduce considerabil veniturile bugetare, considerăm oportună suspendarea aplicabilității acesteia.

În temeiul celor expuse mai sus, ne adresăm cu deosebit respect și încredere în receptivitatea D-voastră și dorința de a contribui la prosperarea Republicii Moldova cu următoarele solicitări:

- 1. Sesizarea Curții Constituționale cu privire la controlul constituționalității Legii nr. 54 din 09.04.2021 pentru modificarea și completarea Legii privind piața produselor petroliere nr.461 din 30.07.2001, în scopul declarării acesteia neconstituționale;**
- 2. Solicitarea privind suspendarea Legii nr. 54 din 09.04.2021 pentru modificarea și completarea Legii privind piața produselor petroliere nr.461 din 30.07.2001 până la soluționarea în fond a cauzei.**

Cu deosebit respect,

Ana Groza

Director executiv FIA Moldova

